

Смехът на преводача

„Ха, ха, ха – изсмя се графът на развален испански“. Така беше модерно да се шегуват десетокласниците в началото на 90-те, а шестокласниците си записваха този израз в лексиконите. Лексиконът представляваше голяма тетрадка, която по онова време ни служеше за Фейсбук. В нея приятелите ти лепят картинки, споделят мислите си или просто нещо смешно и безсмислено – „ти си роза, ти си крем, ти си щастие за мен“. Лексиконът беше списък на моите приятели и дневник на нашите мечти. По-късно разбрах, че думата „лексикон“ означава и списък от думи. Някои от приятелите ми от лексикона останаха приятели „на думи“, а думите малко по малко ставаха мои приятели.

Чудех се как ли може да се смее човек на развален испански? Опитвах се да се смея на чужд език пред огледалото, но смехът ми си оставаше български. А и защо въобще е необходимо да се смееш като някой друг? Не е ли малко страшно, ако, опитвайки се да разбереш другите, изгубиш себе си и започнеш да се смееш фалшиво? Стана ми ясно, че никога няма да мога да се смея на испански, та макар и развален. Смеех се на български с пълно гърло и се радвах, когато смехът ми беше заразителен за приятелите ми. Един ден обаче — без да искам и съвсем неочаквано — се разсмях на чужд език. Чудо на чудесата! Четях „Дон Кихот“ и се смеех от сърце на испански – при това без акцент!

Голямо беше учудването ми, когато открих, че мога да се смея и на превъзходен английски. Четях на плажа „Три души в една лодка (без да става дума за кучето)¹“ и се превивах от смях, а хората около мен се усмихваха снизходително. Да се смея на чешки ме научи добрият войник Швейк, а с тънка руска ирония – Илф и Петров. Изведнъж проумях, че още от малка знам да се смея гръмка на шведски — учителка ми беше лично Пипи Дългото чорапче. Знам да се усмихвам на италиански — с топлотата на приказките на Джани Родари. И на немски, и на френски, и на унгарски...

Вълшебство е споделяният смях. Лекарство против омразата, оръжие срещу безсмислието на войните. Когато се смеем на езика на другите, светът става по-близък, по-уютен, по-добър.

* * *

Послесис – също за превод. ☺

Млади преводачо, сигурно преди малко се чудеше дали да преведеш „крем“ като козметичен продукт или като цвете. Малка подсказка — преведи го като цветето с латинско наименование *Lilium*. А ако не знаеш с коя дума то е наричано на езика, към който превеждаш, напиши името на твоето любимо цвете. Усмихни се, отдъхни си! Проверяващите преводачи няма да броят цветето за грешка, а ще се усмихнат заедно с теб на родния ти език.

¹ Three Men in a Boat (To Say Nothing of the Dog) – Jerome K. Jerome